2019-093

Archeologienota
Asper Kapellestraat

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

2-9-2019

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Asper Kapellestraat (provincie Oost-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, 5109m² groot, heeft een brede L-vorm en is noordnoordoost-zuidzuidwest georiënteerd. Het terrein is braakliggend grasland, in de noordoostelijke hoek is een kleine gekasseide zone aanwezig. Langsheen de noordgrens loopt een onbruik geraakte en niet meer zichtbare buurtweg van 1m breed. Tot voor kort stonden er nog diverse losse hoevegebouwen (schuren, stallen) op het plangebied, deze zijn recent afgebroken. Deze gebouwen behoorden tot de woning Kapellestraat 62; deze woning zelf blijft behouden en maakt geen deel uit van het plangebied.

Het plangebied bevindt zich op ruime afstand ten noordwesten van het dorpskern. In de 18de eeuw was het plangebied onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. In 1745 is net ten noorden van het terrein reeds een molen aanwezig, de Overbeke- of Warandemolen die in 1930 werd gesloopt. In het midden van de 19de eeuw wordt een gebouw afgebeeld in het noorden van het plangebied, dit gebouwenbestand werd in de 20ste eeuw uitgebreid en recent afgebroken. Deze gebouwen zullen geen grote verstoring van de bodem hebben veroorzaakt. De omgeving van het plangebied is archeologisch zo goed als ongekend, net ten westen van het terrein werden bij een veldprospectie wel een aantal aardewerken artefacten uit de ijzertijd aangetroffen. Op ditzelfde terrein zouden op basis van een luchtfoto ook 2 circulaire structuren uit de ijzertijd verwacht worden. De ligging van het plangebied, op de hoge, zandige koutergronden buiten de Scheldevallei, kunnen een interessante locatie geweest zijn voor menselijke aanwezigheid in het verleden. Bodemkundig is er op het terrein een matig droge zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont aanwezig. In situ bewaring van steentijd artefactensites worden niet verwacht op het terrein, deze worden eerder verwacht in de Scheldevallei. De aanwezigheid van sites met grondsporen is echter niet onrealistisch. Het kan daarbij gaan om sporen van het neolithicum tot de nieuwe tijden, met misschien een iets hogere kans op sporen uit de metaaltijden. Er hebben geen gekende grootschalige en diepgaande verstoringen plaatsgevonden op het plangebied, waardoor kan verondersteld worden dat eventueel aanwezige archeologische sites met grondsporen een goede bewaring zullen hebben.

Het plangebied wordt verkaveld in 13 bouwloten die komen te liggen langs een nieuwe, T-vormige wegenis die aansluit op de Kapellestraat. Langsheen deze wegenis worden enkele kleine groenzones en wadi's voorzien. De bouwloten bestaan uit een zone voor de woningen, een voor- en achtertuin en een zone voor een carport opzij van de woning. Er zullen aanzienlijke grondwerken plaatsvinden op het plangebied: het bouwrijp maken van de percelen, bodemingrepen voor aanleg van de wegenis, de wadi en nutsleidingen en -voorzieningen, funderingswerken, het optrekken van woningen, aanleg van tuinen en verhardingen, omgevingsaanleg. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

Het plangebied kent een bepaalde archeologische verwachting, maar op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de regio ten noordwesten van de dorpskern, waar nog geen gravend archeologisch onderzoek is verricht en er nauwelijks archeologische informatie voorhanden is. Dit verder vooronderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, aangezien de verkaveling pas ontwikkeld wordt onder opschortende voorwaarde van het verkrijgen van een vergunning.

Het verder vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden hieronder behandeld.

2. Administratieve gegevens en afbakening

Locatiegegevens: Oost-Vlaanderen, Asper (Gavere), Kapellestraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 97871,32 en Y: 179079,72; X: 99496,50 en Y: 179851,57

Oppervlakte plangebied: 5109m²

Kadastergegevens: Gavere, afdeling 6 Asper, sectie A, perceel 536S, 536T, 543L, 543R

Het plangebied komt volledig in aanmerking voor verder vooronderzoek.

Figuur 1 Plangebied aangeduid op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

3. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap? Hoe is de bodemopbouw? Is er sprake van erosie?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op de boven- en onderstaande figuren. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methode dient te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle, ononderbroken proefsleuven met een tussenafstand van 12 à 15m van middelpunt tot middelpunt. De sleuven zijn georiënteerd volgens de lengterichting van het plangebied. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed. Daarnaast worden extra volg-, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Deze worden vrij gekozen door de uitvoerende erkende archeoloog tijdens het veldonderzoek.

Er wordt 10%, oftewel ca. 511m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5%, oftewel ca. 128m², door middel van volg-, dwarssleuven of kijkvensters, zodat in totaal zo 12,5% oftewel ca. 639m² onderzocht wordt.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo’n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. graven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Figuur 2 Indicatief sleuvenplan (blauw) geprojecteerd op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek. Minstens 1 van deze archeologen dient ervaring te hebben met onderzoek van meerperiodesites. Minstens 1 van deze archeologen dient minstens 200 werkdagen ervaring te hebben met onderzoek op zandgronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen.